

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:	
Helyben.	Vidékire küldve:
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 16 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 " "	Fél évre . . . 8 " "
Negyed évre . . . 2 " "	Negyed évre . . . 4 " "
Egy órá . . . 1 " "	Egy órá . . . 1 " 70 "
Egyösszám ára 4 fillér.	

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
 Politikai rovatvezető: **Dr. BOROSS LAJOS.**
 Felelős szerkesztő ideiglenesen: **SZÉKELY IMRE.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasábon petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többes megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden sor 4 fillér.

Mit hoz a holnap?

Okt. 19.

A válság megoldását halasztják egyik napról a másikra. Tegnap azt mondták ma, ma azt mondják holnap ér véget a válság. Ugy látszik, minden olyan napot nyereségnek tartanak, melyen fejünk fölött tarthatják a bizonytalanság Damokles kardját. Pedig ez a kard kétélű is lehet, sőt a jelen esetben határozottan annak bizonyult.

Ma már odafönt is belátták, hogy a magyar nemzet akaratával nem tud szembeszállni semmiféle passiv rezisztencia, hogy erőtlén henczegés a Tisza et consortes-féle »erős kéz« politikája. Megmutatta a nemzet, hogy a főntről olyan szívesen és erélyesen támogatott Khuen sem kell neki, ha nem szerez érvényt a nemzet akaratának. És ha nem is teljesül egyszerre a nemzet kívánsága, mégis megvan az az elégtételünk, hogy most az egyszer mi diktáltuk föltételeinket Bécsnek és kényszerítettük azok elfogadására. Nagy elvi győzelem ez, hogy megértettük egyszersmindenkorra az egész világgal, hogy daczára Ausztria nagyvási okvetetlenkedéseinek, a monarchia vele teljesen egyenrangú részét képezzük.

Tudvalevőleg régi fogása Ausztriának, hogy hazánkat a külföld előtt csupán egy tar ománynak tünteti fel. Azt hirdeti, hogy a monarchia napja Ausztria, Magyarország pedig egy bolygója. Persze, hogy most épen ezekért érinti kétszeresen fájdalmasan a magyar mozgalom. Évszázados csalásairól rántottuk most le a leplet, mivel az egész világ tudomást szerzett a magyar nemzet követeléseiről, hogy azokat nemcsak hangoztatni merete, hanem követelte is, sőt — horribile dictu — kényszerítette Ausztriát azok elfogadására. És nem fegyverrel kezében, hanem jogainak, igazságának és vele egyenlő voltának tudatában.

Ezért csaholnak olyan dühösen Luegerék is. A dicsekvés, a henczegés már szinte vérükbe ment és most a nagyvilág előtt ilyen — blamage! Nem a hadsereg egységét féltik, nem is német nyelvük hegemoniájának megszűnése az, amiért úgy fölajdulnak, hanem a szégyenérzet. Ez teszi könnyen érthetővé, hogy még most is, miután már kényszerítve vannak reá, igymindeképen igyekeznek a megoldást napokig vagy akár csak ideig-óráig huzni halasztani. Ezért utaztatják még előbb Lukácsot, Tiszát, Andrásyt és Perczelt; nem tőlük vélemény! kért, — hisz

azt az egész nemzet már amugy is megadta — hanem mivel nagyon nehezükre esik látni, hogy mint foszlanak szét már oly régóta szövögetett álomképeik.

Az is lehetséges, hogy evvel is Európa előtt akarják adni az urat, hogy lám Magyarország legnevesebb fiait küldi hozzánk könyörögni. És bizonyára pár nap múlva — vagy talán már holnap — midőn a nemzeti követelmények teljesítésével a helyzet szanalva lesz, teli kürtölik a nagy világot, hogy rimánkodásainkon megkönyörültek és ide dobtak nekünk egy — csontot. Nos ezt az örömlököt akár meg is hagyhatjuk nekik, ugys keserü vigasz lesz az.

Adót az idegen cégéblákra.

okt. 19.

Nyiltan kimondom, én nem hoznám be ezt az adót. De ha behozzák, nem fáj a fejem tőle.

A czelem nem erről szólni, hanem arról, hogy mi volna ennél fontosabb?

Tegyünk különbséget a fontos és kevésbé fontos között és úgy cselekedjünk, hogy cselekvésünk gyengeséget, idegességet, ne áruljon el. Tegyük azt, a mi fontosabb, a mi nem gyengeséget, nem idegességet, hanem férfias komolyságot, bátorságot árul el.

A bocsánat.

Irtá: **Zalay Masa.**

— Bocsásson meg! — irta a leány és büszke arcán a daczos vonások fölengedtek valami szelid alázatban, ami különös bajt lehetett egész egyéniségére, aztán tűnődve fölpillantott az égő vörös velinlapról és a nyitott ajtóban ott látta a férfit, a ki nek irt, — sápadtan, mozdulatlanul.

Halkan, boldogan sikoltott, föl akart állani, de annyira reszketek a térdei, hogy képtelen volt reá, a tekintete szorongva függött a váratlan látogató arcán, mintha végítéletét olvasná róla, kezét engesztelőleg nyújtotta felé és beszélni akart, de még mindig a kedves meglepetés hatása uralta és nem jött hang az ajkára, pedig csak két szó reszketett föl a szivéből: bocsásson meg!

A szeme hirtelen megtelt könnyel, keze, amit a férfi hidegen megszorítva elbocsájtott, — szelíden visszasimult a férfikézbe, annyi néma könyörgés volt ebben a mozdulatban és olyan tuláradt érzelem, amit csak tavaszi verőfény fakaszthat a megdermedt szivben — hosszú télidő után.

De hang csendült, mint vészharang a férfi ajkáról, komor arcán szinte megfagy-

tak a vonások, közönyös sietséggel mint egy idegen — kalapját kezében tartva, jelelül, hogy azonnal távozni készül, — megszólalt:

— A legutolsó levélből világosan megértettem, hogy szakítani akar, — hisz ha egy leány a választottja előtt, — a kire várni kénytelen, — egy olyan férfi udvarlásával kérkedik, a kire nem kellene várnia, elárulja, hogy a szövetségbe beleunt. Viszszahoztam tehát a leveleit, minthogy már meg nem illetnek, a szeszély okát nem kutatom, az ilyen játéknak nem lehet felelősségre vonni egy gyöngé, ingatag leányt, könnyelmű hitemért megérdemeltem azt a szégyeletes bünhődést, — éljen boldogul!

És egy köteg rózsaszín szalaggal átfűzött levelet tett a nieppe-asztalra, a melyek átható ibolyaillatot árasztottak szerte a szobában.

Most már föl tudott állni, a leány, a kezét visszavonta és a megkezdett levelet, a melyen szinte utolsóként lángolt az a két alázatosan esdeklő szó, — hirtelen becsapta az íromappába. A megindulás könyve egy perc alatt fölszáradt, az ajka sem remegett többé és az egész arcán urrá lett megint egy büszke, daczos kifejezés, amit különösen kihívóvá tett az ajak gunyos

mosolya. És nagyon sápadt volt az örömtelt fölindulás pirja nélkül!

— Ezért jött olyan messziről? kérdezte nevetve, míg ujjai játszadozva tépték a ruha csipkeit — ezen az ideges mozdulaton egy kevésbé erős megfigyelő is észrevette volna, hogy önkívületben cselekszik.

— Nem: — bucsut is akarok venni mindörökre! Holnap Németországba utazom, technikai ismereteim gyarapításáért és nincs szándékom többé visszatérni, — mondta ép oly kegyetlen közönnyel a férfi.

És megakartam köszönni, hogy eddig is méltatott egynémely kegyre, aminthogy élesztgette hiábavaló reményeim, megválaszolta rajongó leveleimet, — de legyen e kitüntetésre sokkal méltóbb az, aki miatt megvonta mindezeket tőlem.

— Ah! ő valóban méltó reá! dicsekedett a leány hangja hazug alakoskodással, igen, ő mindazon előnyökkel bir, melyek föléje helyezik a világ összes férfainak, és hálás vagyok ön iránt, — mert logikus következtetésével fölmentett ama kínos kötelesség alól, hogy szabadulásom titkos tárgyáról írni legyek kénytelen.

Ezek a szavak hatásos szavak voltak, minden vért behajtottak a férfi arcába

Annak idején apáink magyar ruhában jártak. Miért?

Mert nem volt szabad magyarul tenni, azt akarták tehát, hogy legalább, a ki látja, magyaroknak nézze őket. Nem az embert látta az idegen magyarnak, hanem a ruhát, a mely emberrel volt kibélelve. Jó volt, hogy így tettek, de erősség volt e ez, vagy gyengeség? Azt hiszem, egyetértünk abban, hogy ez gyengeség volt. Nem mertek az abszolút hatalommal nyíltan szembeállni. Nem volt hozzá erejük.

A ki az ország határán járt, látta, hogy minden várnál háromszinűre van az ország kapuja festve, minden határmenti falu végén háromszinű az oszlop, melyre a községet jelző tabla van szögezve és minden utcái kereskedés előtt háromszinűre van a sóárlást jelző láda festve.

Az ország belsejében egy meszelt vályog jelzi a meszet, s egy festetlen ládikó a só, de nem így van az ország határán. Itt jelezni kell valamivel, hogy Magyarországon vagyunk, jelezzük tehát e haszontalanságokkal, mert ha még ezekkel sem jeleznek, nem tudná az idegen, hogy Magyarországon van-e, vagy Oláhországban, Galicziában, vagy Csehországban, sőt magunk sem tudnók, mikor lépjük át az országunk határát. — A lakosság nyelvismertetéből el nem igazodunk, az nem tud magyarul. Ha anyanyelven kerdezzük, azt feleli, ez már Oláhország, Csehország. Így hallotta papjától, tanítójától.

Erősségünk ez vagy gyengeségünk? Vagy az a háromszinű oly semmi nekünk, hogy a határszéli istálló ajtóra is jut belőle, mint a turulból a posta bélyegre?

Hát az erősségünk-e, hogy az állami fürdőben a kabinok oldalát pirosra és fehérre festik, a zsinórt pedig zöldre? Ne hivalkodjunk annyit legbecesebb színeinkkel!

Ha bosszantó nem volna, nevetséges volna, hogy a határvámokkal csak olyan csendőrök vannak, a kik csak magyarul tudnak és Berettyó Ujfaluból tesznek e veres-toronyi szorosba vasuti baktort, hogy elkeresésében sokat emlegesse a magyarok Istenét és ekkent terjeszse az oláh határt őrző katonák között a magyar szót.

Czelünk, azt hiszem, az idegen forgalom emelése, hogy az idegen egy kis vért hozzon az adótól elcsigázott népünk zsebébe. De vajjon az oláht úgy csalogatjuk e

hazánkba, ha az Oláhországgal határos részében egy szót sem tud oláhlul a csendőr s nem tudja utbaigazítani az idegent, vagy a Csehországgal határos részében senki sem tud tótul beszélni vasuton, postán?

Minden komolyan gondolkodó embertől kérdelem, aki magyarul érez, hogy van-e abban igazság, hogy a szatócs csak magyar nyelvű czégtáblát használjon, vagy adót fizessen az idegenért, de a nagy földbirtokoknak idegen urait sem arra nem merjük kényszeríteni, hogy több adót fizessenek idegen lelkükért, idegen szellemükért, sem arra, hogy az állam akár az államnak, akár a szegény magyar parasztnak parcellázás végett megvegye a külföldiek kezén levő birtokokat. Azt hiszem egy idegen kézen levő nagy uradalmat nagyobb közérdek magyar kézre keríteni, mint viczinálist építeni, mindazonáltal úgy tartják, hogy viczinálistra van jogunk kisajátítani, de a paraszt számára nincs.

Hát az vajjon erősségünk-e, hogy bíróságaink visszaadják a tót, szerb, oláh, szász parasztnak az okmányát, elutasítják kérelmét, ha nem magyarul van, de a vice és nem vice consulok mindég németül irnak és ezektől azt hivatalos tisztelettel el kell fogadniok, sőt ha akad bíró, a ki a consult udvarasan felhívja magyar válaszadásra és ha meg is magyarázza, hogy voltaképen a consul Magyarországnak csak olyan consula, mint Ausztriának, tessék tehát magyarul írni, a magyar bíronak, a general és vice consul urak válasza sem méltatják ezt; méltóságokon alólnak tartják ra felelni? Sőt tovább megyek; ha a bíró a különben nem szükséges kísérelő leveleket visszaküldi s megírja, hogy miért, ök vissza küldik válasza nélkül, mintha mondanák: „beszélehet felőlünk, a mi néked tetszik.

Azt hiszem a tanult consuloktól, akik országunkat képviselik még hozzá, jobban elvárhatjuk, hogy magyarul tudjanak, mint a szegény paraszttól. A consul csak fogja a tollat és írhat magyarul, ha kénytelen, de a szegény parasztnak kérvényt kell csináltatni, bélyegyet venni. Ezt anyagilag sujtja, míg a consulnak egy fáradságába és hazánkban nem több költségebe kerülne, ha magyarul írna.

Mit használ az nekünk, ha a miniszter minden nemzetiségű iskolában Deák ünne-

pélyt tartat, melyről nem maradhat el a Hymnusz és a Szózat.

Egy iskolaigazgató, a ki különben tisztességes, becsületes magyar érzésű, mivel hogy tanítványai a nemzetiségi elemi iskolák nagyobb dicsőségére összesen sem tudnak ötven szót magyarul, tehát nem énekelhetik a Hymnuszt és a Szózatot, úgy fog magán segíteni, hogy egyik nőrokonával elzongoráztatja mind a kettőt és ezzel elég lesz téve a miniszteri rendeletnek. Jelenteni fogja majd, hogy a Hymnusz, a Szózat elhangzása után ez és ez történt és a miniszter boldogan mosolyog az elért „sikeren.” Jobb volna e helyett minden évben meglátogatnia a miniszternek néhány iskolát. Ez ingerel, de nem használ; neveltségessé tesz, de az állam tekintélyt nem növeli.

Mindezekkel csak azt akarjuk, hogy fedezzük országunk szegényét, azt t. i. hogy polgárai nem tudnak magyarul. Az ilyen eljárás csak másolás. Olyan, mint a mikor az ócska hintót belagoztatjuk, hogy ujnak lássék. Ezekből gyengeségünket áruljuk el. Ne ezen kezdjük a dolgot, hanem az elején: Katonáságunk nyelve legyen magyar. Consulatúsaink annyira legyenek magyarok, mint osztrákok.

A középiskola harmadik-negyedik osztályán, vagy ha tetszik, ötödik, hatodik osztályán tul ne ereszszünk egy tanuló sem, ha csak szóban, és írásban annyira nem bírja a magyar nyelvet, mint akarmelyik itt született magyar.

Ne állítsuk a nemzetiségi vidékekre állami költsegen iskolákat, hanem a magyar vidékekre, de követeljük meg, hogy a 12 éves iskolás gyermek magát magyarul meglehetősen tudja kifejezni és a magyar szöveget megértse, hogy a bírósági, közigazgatósági határozatokkal ne kelljen a városba mennie és egy vagy több napot elvesztenie és költenie, csak azért, hogy megtudja, mi van a végzesben.

Nemzetiségeink tanítsák a magyar nyelvet saját költségükön ne az állam pénzén. — Ennyit megtehetnek, ha ennek a földnek a kenyerét eszik, ennek az államnak az oltalmát élvezik. Ezt megértik nemzetiségeink, mert komoly czélja van. Ez nem bemazolása a valónak, tehát tekintélyt szerez hazánkban.

E mellett művelhetik saját nyelvüket, a

és megrázták azt a hatalmas alakot olyan erővel, mint egy gyilkos villamos áram. De hát ez a bűvös fordulat nem is volt a férfi programjában, szerette a lányt, és csak büntetni akart, hogy aztán a bocsánat minden gyönyörűségével elírassza, védekező esküvést óhajtott hallani, és egy csókra vágyott, amit a büszke leánytól még sohasem kapott, — és amit most a kibékülés ünnepies perceiben önként kínált volna eper-szin ajkáról.

Ettől a gondolattól olyan furcsán fel-dobogott a szíve, de minden dobbanás mintha éles törként járná keresztül. Mikor reszkető kézzel a leveleket oda tette a kis asztalra, lélegzet visszafojtva várt egy kérő szót, egy megkövető minden ígérő pillantást, megakart bizonyosodni, olyan erős-e a lány szerelme, hogy hevében felenged a dacz és makacsság? — látni akarta meghajolt fővel, hogy aztán az imádott fejcskét kezébe szorítva, fölemelje egész az ajkáig . . .

Lágy szelöllebbelés érintette, amelyet egy sebesen elsuhanó ruhafodor támaszt, és amire magához tért, — egyedül volt a szobában, még hallotta a szomszédajtó zárját csattanni ami érthető jele volt annak, hogy miudörökre el van bocsátva.

Menni akart és nem volt képes, kiáltani próbált, de megnémult vajjon? — susogni is alig birt! Ökle felemelkedett a zart ajtó irányában, mit ér, ha oly erőtlén volt hogy sujtani sem tudott? — csak állt és szikrazó szemmel nézte az íróasztal díszét, egy keretbe foglalt női arczképet, amely ramosolygott, mint egy boldog álom. Most egyszerre mintha fölszabadult volna minden tagja a bénító varázslat alól, megdermedt valóját elöntötte az élet meleg árja, a forróság a fejébe csapott, — és lázas fölindulással közeledett az íróasztalhoz, hogy az élő helyett ezt a holt képet vádolja meg hütlenséggel. Hát nem rémlátás volt az a másik? hát valóság az a halvány gyánu? és most úgy érezte, hogy beszélnie kell minden áron a lánynyal még egyszer, utoljára, hogy kiöntse előtte mindazt a keserűséget, ami csalódott szívét fojtogatta.

— Irni fogok! határozta el hirtelen és izgatottan kutatott az íróasztalon, — fölötötte a himzett mappát és rátalált benne a haragosvörös velinlapra, ami éppen alkalmasnak tetszett indulatos betűi befogadására.

De néma meglepetéssel rajta feledte tekintetét — és a toll kiesett kezéből. Sze-

relmes megszólítást olvasott a neve előtt és két szót: bocsásson meg! — amit talán sohasem mondott volna ki a daczos leány, de leírta szívből fakadó bűnbánattal.

Hogy megszégyenült ettől a két gyöngéd szótól a bátor, önérzete férfi! Most már menni is tudott, kiáltani sem rekedt volna el, ökle is feszült az erőtlől, — mégse akart az erőszak jogán visszatérni a paradicsomba, melyből az előbb kiűzték. Várt mert bizott az anyagi jelenésben, várakozása alatt újra meg újra átolvasta magával hozott finom vonású leveleket, a miktől szinte megittasult.

Ezalatt lassan bealkonyodott, szürke köd ereszkedett a szobára, amit egyszerre bevilágított a nyiló ajtón beáradó fehérség.

A leány nem vette észre a rég elbocsájtott látogatót, egyenesen a nieppe asztalhoz suhant nyilvánvalón azzal a szándékkal, hogy leveleit elvegye, — azonban ölelő karok akadályozták ebben és mintha két jól ismert szó szárnyalna a legőben, sohasem hallott esdekléssel: bocsásson meg!

Azt hitte — álmodik — és csak az első csók édes gyönyörűsége győződtette meg arról, hogy ébren van! . . .

mennyire nekik tetszik s megtarthatják a szokásaikat.

A míg a cégéztáblánál maradunk addig hazánk önállósága az államok között nem látszik nagyobbak, mint a liberális inas embertársai között. Felveszi a liberális, leborotválja a bajuszát nem azért, mert neki tetszik, hanem azért, mert ura parancsolja. Az ő önállósága addig terjed, hogy melyik fél cipőt subiczolja ki előbb, melyik kezével nyissa ki az ajtót, mikor a reggelit beviszi és ha kikocsiznak, melyik kezére huzza fel előbb a fehér keztyűt.

Közöljük e cikket, mely visszhangja a lapunk hasábjain ugyanezen cím alatt megjelent előző közleményünknek s a melynek hazafias komoly szavai megszívlelést érdemelnek. Mindazonáltal kifejezést kell pár megjegyző szoban adnunk annak, hogy e cikk állásfoglalásával az idegen cégéztáblák használatát s a futólag érintett nemzetiségi nyelvkérdést illetőleg nem értünk egyet. A csak külsőségeiben, a csak színóros mentében, avagy csak a nemzeti szín üres fitogtatásában megnyilatkozó hazafiság felelőssége az üres lármázás bő levében, szent igaz, hogy nem sokat ér, sőt tultengésében ártalmassá is lehet, mert a komoly törekvés, a komoly munka rovására történik, de viszont hajszályit sem vagyunk hajlandók engedni abból, hogy a magyar szent korona területe egy szuverén államterület, melyen belül a szuverenitás legelső kifejezőjének a magyar nyelvnek érvényesülni kell. S ha az adja elő magát, hogy például Nagyszébenben egy kereskedő megbukik, mert a cégéztáblája magyar, ez csak erősen sürgelő indok arra, hogy az ilyen veszedelmes jelenség kiirtására minden lehetőt elkövessünk. Hogy aztán erre az idegen cégéztábla megadóztatása alkalmas-e? ezen a helyen nem vitatjuk. Másik megjegyzésünk a magyar nyelvnek a magyar hivatalok előtti érvényesülésére vonatkozik s ez a megjegyzés csak a fentiek ismétlése lehet. Míg magyar állam vagyunk a bírásokodás és minden állami funkció nyelve csak magyar lehet s elég szerencsétlen a nemzetiségi törvényünk, mely e tekintetben a visszáéleseknek s a kijátszásoknak tág teret engedő félre szabályokkal teszi lehetővé a nemzetiségi magyarellenés agitációt és sértő tüntetéseket.

A szerk.

A Csokonai-kör drámapályázata.

— Tíz dráma a pályadíjért —

A debreczeni Csokonai kör egy volt ró és nagy műpártoló jóvoltából minden négy évben pályázatot hirdet szindarabra. Néhai, szép emlékezetű Telegdy K. Lajos ugyanis nagyobb alapítványt tett erre a célra, a melyet most az 1903 évre másodszor tűzött ki a Csokonai-kör érdemes vezetősége.

1889-ben vigjátékra tűzték ki a pályadíjat s huszonhárom pályamunka érkezett be a kívánt időre, a melyek közül Lovassy Andor tordai megyei főjegyző volt lapszerkesztő nyerte el a pályadíjat, a kinek a Kis püspök vigjátéka szép sikert aratott a debreczeni színpadon.

Erre az évre történeti dráma lett a pályafőtétel és pedig lehetőleg debreczeni vonatkozású drámai tárggyal. Mindenesetre nehezebb, nagyobb időt és gondosabb munkát igénylő feladatot tűzött ki a pályázóknak ez alkalommal a Csokonai-kör.

Márcziusban hirdette meg a pályázatot, tehát a pályázóknak mindössze egy féle

idő jutott arra, hogy valamely történelmi eseményt feldolgozzanak. Majdnem képtelenség tehát azt kívánni, hogy ama kornak egész világát, irodalmát teljesen áttanulmányozhassa a szerző, ha csak előbbi időkből nem foglalkozott azzal a történelmi korszakkal. Ha ezen kívül még hozzá vesszük, hogy valamely történelmi eseményből színpadra való mesét kellett kiválasztania s szerkesztetileg is úgy kellett kidolgozni, hogy az ne csak olvasva, de különös képen a színpadon — annak apró titkait kilesve, — is érvényesülhessen, nem csudálkozhatunk azon, hogy most összesen csak 10 dráma versenyez egymással a pályadíjért.

Ezek a következők:

1. Két feleség, jelige: Csak azért is dongó.
2. Perényi Gábor, jelige: Ti lengtek itt mecsem körül, ti népem ősei.
3. Debreczeni régi jó világ, jelige: Ora és labor.
4. A koronaért, jelige: Le az alárczoddal.
5. A fekete vezér, jelige: Mózes II. könyve XX. rész 7. verse.
6. A fekete ember, jelige: Jaj annak, a kit késő banat ér.
7. Enyingi Török Balint, jelige: Te benned biztunk eleitől fogva.
8. Gábor diák, jelige: Légy jó polgár, de jó hazafi is.
9. Az elítelt, jelige: Régi dicsőségünk hol késel, stb.
10. Vitez kisasszony; jelige: A haza minden előtt.

Mindenesetre örvendetes jelenség dacára a nagyobb munkát igénylő pályázati feltételeknek, ilyen szép számmal vesznek részt a pályázaton s mi kívánjuk a Csokonai-körnek, hogy szép törekvéseinek ebben a tekintetben is legyen meg a kívánt, fényes sikere.

Egyház és iskola.

A szabadiskola megnyitása. A nép szellemi latkörének emelésére lelkes férfiak által alakított szabadiskola tegnap kezdette meg működését városunkban. Puky Gyula főispán példát adó buzgósággal járt elől a siker biztosításának munkájában. A Miklós-utcai iskolában az első tanításon megjelent és a nagyszámu (mintegy 108) hallgató előtt szép beszédben fejtette ki a tanítás magasztos céljait s mutatta be Zalányi János ev. ref. főiskolai tanárt a hallgatóságának, mely után Kozma László a szabad iskola intézőbizottságának tagja köszönte meg a főispán érdeklődését. A tanítás, melyet a főispán is végig hallgatott — élénk figyelem és érdeklődés mellett folyt le. Azon nem is lehetett csodálkozni, mert az előadó igen szépen és nyugodt modorban tartott előadásával s gyakorlati egyszerű mutatóanyaival mindvégig lekötötte hallgatóinak figyelmét. — A többi négy helyen is nagy közönség volt jelen. Az előadók ezek voltak: Eötvös-utczán Karai Sándor, Jókai utczán Nádasdi Alajos, Bánk-utczán Eberhardt Béla.

Presbiteri gyűlés. A református egyház presbiteriuma tegnap délelőtt, másodszeri összehívásra, közgyűlést tartott. A főjegyző előterjesztette, Szele György levelét, melyben köszönetet mond debreczeni lelkesztő förtént megválasztásáért. Az esperes körlevének felolvasása után a városi tanács azon határozatát vették tudomásul, mely szerint a város saját kezelésébe veszi át az ispotályi toronyórát. Czabán Dániel 6 koro-

nát adott egyházi czélokra. Az ösztöndíj-osztó bizottság ajánlata alapján Klobusiczy-Pallay es Pallay alapítványokhoz felügyelő tanárul Balogh Ferenczet választották meg. Végül a főjegyző jelentette, hogy ez év végén presbiterek és egyházközségi közgyűlési tagok választandók.

SZINHAZ.

Műsor:

Hétfő: Éjjeli menedékhely (A bérlet.)
Kedd: Denise (B bérlet.)
Szerda: Hamlet (C bérlet.)
Csütörtök: Casanova (A bérlet.)
Péntek: Casanova (B bérlet.)
Szombat: Casanova (C bérlet.)
Vasárnap d. u. Maria bátyja (leszállított helyarak,) este Patyolat kisasszony (Bérlétszünet.)

Casanova.

A színhazi előszezonnak feltétlenül nagy pénztári eredménnyel járó darabja lesz a Casanova, a melyet tegnap mutatott be énekestársulatunk színe-java, igen jó előadásban, fényes kiállítás mellett.

A Casanova sikere, — ha nem csalódunk, olyan lesz, mint a Bob herczegé volt tavaly, legalább erre engednek következtetni azok a szünni nem akaró tapsviharok, folytonos ujjazások, a melyek miatt tegnap az előadás csak fél 11 óra után ért véget.

A darab zenéjét Barna Izsó „szerezte” aki számtalan operettet dirigálván le a Népszínház karmesteri székén, nem csuda, ha nem egészen tudott szabadulni azoktól a benyomásoktól, a melyeket ezek az énekes darabok keltettek benne. Lépten-nyomon találkozunk ösmertős motívumokkal, amelyek azonban igen ügyesen vannak egészszé szöve s a hatásos hangszerezés mellett kelőképpen érvényesülnek is. A főszínt a Casanova es kalandjainak hősnője: Felhő Rózi enekszamaira fektette a zeneszerző s ezek tényleg értékes dolgok is.

A mese kedves es mulatságos. Mikor a szerelmi kalandok hőse Casanova (Mezey) megjelenik a pokolban a Sátán (Faragó) bemutatja az új lakó tiszteletére rendezett mulatságon gyorsfényképekben a nagy nőhódító mulatságos, helyi-lyel-közzel kissé borsos szerelmi kalandjait. Mindenik kaland egy egy felvonást tölt be, a melyeket érdekes epizódok tarkítanak.

Tarka-barka színes képek váltakoznak az egyes felvonásokban érdekesen tetszetős táncjelenetek, a melyekben a női kar szépei fejtenek ki erős buzgalmat s produkálnak sok szemnek tetsző dolgot.

A darab hármas nagy szerepét Felhő Rózsika játszotta ritka zajos siker mellett. A négy felvonáson keresztül folytonos óvá-cziók tárgya, volt kedves, ötletes alakítása a melyben sok művészet mutatkozott s fel-tűnést keltett öltözékeivel is. Méltó partnere volt Faragó Ödön, aki XV. Lajos szerepében például mintaszertű, művésziösen finom karrikaturát nyújtott, de pompás volt, mint Sátán s mint lócsiszár is. A czímszerepet Mezey Andor játszotta nem a világi könnyedségével, de méltánylandó ügybuzgósággal s e mellett szépen énekelt.

Ügyes volt az Iványi Napoleon-pardiája.

Ami a Casanova volt kedveseit illeti, akik az első felvonásban rövid szólóénekszámokkal lépnek színpadra, nagy sajnálattal kell konstatálnunk, hogy nem születtek primadonnáknak.

A darab kiállítása fényes s a darab

zajos sikeréből kivette részét Huber karmester is, aki a darabot be tanította s a bemutató előadást vezényelte.

Sz. Z.

Hamlet. Klenovics György Hamletje nagybecsű alkotás, hosszas tanulmány eredménye s ehez méltó a Sebestyén Géza színeszkirálya is. A szerdai klasszikus ezt egyéb tekintetekben is megérdemelné a kiváló érdeklődést s szeretnénk látni ha a közönség nemcsak szenvedné az igaz, klasszikus művészet iránti lelkesedést, hanem telt nézőtér mellett adna kifejezést annak, hogy valóban közszükségletet képez nála egy-egy Schakespeari előadás.

Menszáros Margit Denise. Szintársulánk eme nagy tehetségű tagja, aki négy éves színésznői pályája alatt napról-napra halad hó nap lép fel e szezonban először nagyobb szerepben. Denis-ben játsza a címszerepet. Előre is felhívjuk erre az alakítására a közönség figyelmét.

Szerelem helyett halál.

(Öngyilkossági kísérlet.)

Okt. 19.

Ugy gondolta, hogy nem bírja elviselni a szíve azt a boldogtalan szerelmet, a melyet nem tudott elfelejteni, rákiváncsozott a halálra, vágyott sokat zaklatott lelke az abszolút tragédiára.

Enni csupán a Dávid Géza tragédiája, melyhez hasonló csöndes drámákból áll az élet. Az élet, mely maga küzdés s csoda e ha egyik másik ember belefárad a küzdelembe.

Iljuságának legszebb idejében 21 éves korában akarta eldobni magát az életet Dávid Géza, a debreczeni Csapó utcai bank hivatalnok, aki egy szép, előkelő leánynak udvarolt, járva az első szerelem virágos mezőin. Talán nem értették meg azt a nagy szerelmet, talán ő látott csalódást első szerelmében, elég az hozzá, hogy elborult a lelke.

Hogy felejtse bánatát, mulatozni kezdett s szombaton is már délután megkezdte a mulatozást s folytatta azt vig társaságban egészen hajnalig. Akkor haza ment; otthon pedig várta az édes apja, aki szemrehányásokat tett az ifjunak.

— Elismerem, hogy rossz vagyok, — szölt bűnbánólag, — csak arra kérem édes apámat, hogy hagyjon magamra.

Dávid édes apja azt gondolta, hogy pihenni akar a fiu, magára is hagyta, azonban alig, hogy kilépett fia szobájából hatalmas dördülés hallatszott. Mikor pedig berohant a szobába ott találta fiát veresen elbukva. Forgó pisztolyval keresztül lőtte a bal mellét. A golyó azonban célzott tévesztett s a tüdő végszárnyain, jóval a sziv alatt hatolt be.

Igy tehát nem csak hogy halált nem okozott, hanem ha valami komplikáció nem áll be, hamarosan föl is fog épülni.

Az öngyilkosságra elszánt ifjunak az első segélyt Dr. Burger Péter orvos nyújtotta gyorsan, úgy hogy vérvesztés tekintetében is nagyon szerencsésen járt Dávid Géza, aki különben kezelő orvosának kijelentette, hogy megbánta tettét s ezután lelkileg-testileg meggyógyulva, újra kezdi az életet.

És ezt nagyon okosan is teszi. A jóra való, kedves modoru, képzett ifjunak kívánjuk, hogy feltett szándékában legyen erős s ne hagyják abban megingatni az élet apró nehézségei, küzdelmei.

NAPI HIREK.

A tanács és Héderváry rendelete.

(Visszantartott miniszteri rendelet.)

okt. 19.

Debreczen város tanácsa ma olyan határozatot hozott, melylyel példát szolgáltat a többi törvényhatóságoknak, hogyan kell elbánni a grancsár ama rendeletével, melylyel megsemmisíti azon törvényhatóságok határozatát, melyek megtiltják közegeinek, hogy még az önként befizetett adókat se fogadják el.

A grancsár Héderváry, aki habár ideiglenesen, mégis bitorolja a belügyminiszteri tárczát, megakarja tőni a nemzeti ellentállást. De ezt a szándékát nem fogja, nem tudja megvalósítani. Ahogy Debreczen ellentállt, úgy cselekszik bizonyára a többi város is.

Héderváry ideiglenes belügyminiszter — mint azt jeleztük — szombat délelőtt küldötte meg rendeletét Debreczen város tanácsához, melyben értésére adja, hogy a közgyűlés ama határozatát, melylyel megtiltja közegeinek, hogy az önként befizetett adókat se fogadják el, megsemmisíti.

A törvénytelen rendelet vételét után Kovács József polgármester jelentést tett a főispánnak, értésére adva egyuttal, hogy ő ezt a rendeletet törvénytelennek tekinti es mint ilyet, nem veszi tudomásul.

Ma délelőtt pedig a tanácsülésen került elő a grancsár rendelete.

A tanács egyhangulag kimondotta, hogy felir a miniszterhez, melyben tudomására hozza, hogy rendeletét törvénytelennek tekinti, annak végrehajtását megtagadja és a legerélyesebben visszautasítja.

Szóval a tanács füttyöl a miniszter rendeletére.

A szerkesztőségünk új helyisége.

Lapunk szerkesztősége a mai napon új helyiségbe költözött. A „Debreczen“ nyomdájának közvetlen szomszégtségében Piacz-u. 47. sz. alatt, a Dréher sörcsarnok mellett van szerkesztőségünk új helyisége. Felkérjük lapuk muukatársait, olvasóit és mind aokat, kik a szerkesztőséggel érintkezni óhajtanak, hogy e jelzett helyen keressenek fel bennünket.

A Csokonai Kör és Kaszinó ünnepélye.

A Csokonai kör a Kaszinóval együttesen ünnepelte meg Deák Ferencz születésének századik évfordulóját. Tegnep délelőtt a Casinó diszestermeiben folyt le az ünnepség, melyen a polgári tarsadalom tagjai nagy számban vettek részt. Az ünnepség a városi dalegylet énekével kezdődött, majd Szunyogh Sándor röviden szép egyszerű szavakkal fejtette ki mi a célja az ünnepségnek. Utána Dobieczy Sándor képviselő, a Csokonai kör alelnöke tartott emlékbeszédet, melyben nem annyira Deák Ferenczcel, mint a mult század történeti eseményeivel foglalkozott hosszasan, másfél óráig. Varga Domokos theologus nagy

hatással szavalta el Lampérth Géza „Deák Ferencz emlékezete“ cz. gyönyörű pályanyertes ódáját, végül pedig a dalegylet a Himnust elénekelte, mire az emlékünnepelet véget ért.

Egy debreczeni ifju öngyilkossága a fővárosban.

Basa Lóránt, a Jelzálogbank fiatal tisztviselője, Basa Gábor debreczeni államvasuti főmérnök fia, ki nem régiben nősült meg, Német-utca 9. sz. lakasán szombat este öngyilkossá lett. Basa együtt vacsorázott az apósával és anyósával; mikor ezek eltávoztak, feleségét az ebédlöben magára hagyta, bement a halószobába s az ágy szélére ülve szíven lötte magát. Mire a megrémült asszony berontott, férje már halott volt. Basa Loránt mindössze 25 éves volt. Tettének egyetlen magyarázata a túlságos idegesség, mely gyötörte.

A belügyminiszter a szoboszlói tüzkárosultaknak.

A belügyminiszter Puky Gyula főispán előterjesztésére a szoboszlói tüzkárosultaknak 350 korona államegélyt utalványozott ki.

Amerika új magyar lelkésze.

Nánassy Lajos Chikagói lelkész, már szerencsésen megérkezett Amerikába, ifju nejevel együtt. A newyorki magyar reformátusok nagy ünnepséggel fogadták a debreczeni ifju párt, s Nánassy e hó 11-én, vasárnap már predikált is a newyorki magyar reformátusok templomában.

Hasihagymáz H-Szoboszlón.

A megye közegészségügyi viszonyain sokat ront a nedves őszi időjárás, mely melegágya a járványos betegségek csiráinak. Most H.-Szoboszlóról vesszük a hirt, hogy ott járványszerűleg lépett fel a hasihagymáz. Bár ugyan ez a betegség csak szörványosan lépett fel, a hatóság megtette a legszélesebb körű óvintézkedéseket a járvány megakadályozására.

A gályarabok emlékünnepe, melyet a reformáció évfordulási ünnepével együtt fog megülni a főiskola ifjusága, a „Hittanszaki önképző társulat“ pályázatát hirdetett egy ódára. A pályázat határideje lejárt s a társulat választmánya holnap délután fog a pályaművek felett ítéletet mondani.

Hajduvármegyeiek Amerikában.

Hogy az ország határszéléről, különösen a felvidékről sokan vándorolnak ki az ujvilágba, még csak menthető dolog, de hogy a mi gazdag alföldünkről is többen kíváncsoznak ki, hazájukat hűtlenül elhagyva, azt nem tudjuk megérteni. Pedig szomorú dolog, de úgy van, hogy az utóbbi időben Hajduvármegyében havonként legalább 4-5 család hagyja el megyéiket. A szolgabíró utján a mult hetekben 5 család vándorolt ki gyermekeikkel együtt, ma pedig ismét két családfő kért utleveleket. Érdekes, hogy a kivándorlók kivétel nélkül Amerikát választják új hazájuknak.

A Székely Társaság.

Pütkösty Ferencz elnökle mellett tegnep délelőtt választmányi ülést tartott, melyen több fontos ügyet intézett el. A tagok élénk érdeklődése mellett folyt le a gyűlés, mely egyhanguan elhatározta, hogy belép a Székely-Társaságok Szövetségébe. A társaság közel 50 árva székely gyermeket szegődtetett el Debreczenben iparosokhoz és kereskedőkhöz. Elhatározta továbbá a köz-

gyűlés, hogy a tél folyamán lényes hangversenyt ad. Az estély előkészületeinek megtételére Székely Ferencz elnöklete alatt bizottságot küldöttek ki.

Iparos ifjak estélye.

Az iparos ifjuság tegnap délután szavalattal és felolvasással egybekötött hangversenyt rendezett, az iparos Otthon dísztermében. A műkedvelő zenekar nyitánya után Kroh Vilmos szavalta el Arany Koldus ének cz. gyönyörű költeményét, majd dr. Körössy Kálmán tartott felolvasást. Lókody Mariska k. a. kitűnő czimbalomjátéka után Farkas Lajos és Medgyessy Dániel adtak elő nagy sikerrel egy hazafias éneket és Takács Balázs keltett sok derűtséget egy vig monolog előadásával. Végül a műkedvelő zenekar játszott el nagyon szépen néhány dalt, mire az estély, melyen nagy közönség volt jelen, véget ért. Az iparos ifjak legközelebb Csokonai emlékének szentelt estélye nov. 15-én lesz.

A szegedi Kossuth-szobor

megkoszorúzására ügyében — mint már megírtuk — szombaton tartott nagy gyűlést az akadémia ifjusága. A gyűlésen a zárandók utra vonatkozólag Erdei Károly indítványát fogadták el, a rendező bizottság tagjait pedig Harsányi Pál szeniort, Erdei Károlyt, Baja Mihály hittanhallgatókat, Kiss Pál és Tóth Endre joghallgatókat választotta meg!

A Munkás Dalegylet estélye.

A Debreczeni Munkás Dalegylet tegnap este, könyvtára gyarapítása végett, a Bika dísztermében Keller karnagy vezetése mellett dalestélyt rendezett Jónás Lajos zenekarának nyitánya után a Dalegylet adta elő a szabadságdalt, egy nagy népdalegyletet: A kertem alatt, Dal a dalról, Édes hazám. Takarodó című dalokat, majd ismét a zenekar húzta el a Rákóczi kesergőjét. Végül a Dalegylet énekelte el a Rákóczi-indulót. Ugy a dalegylet, mint a Jónás zenekara a legnagyobb készültséggel tettek tanúságot. Hangverseny után táncz volt.

Jubileum.

A Phönix biztosítótársulat nagyon szépen ünnepelte meg Freund Dezsőnek, a társulat vezetőjének negyvenéves szolgálati jubileumát. Az ünnepélyen a biztosító intézet debreczeni ügynökségét Bekéssy Albert titkár képviselte.

Betiltott könyörödmánygyűjtés.

A belügyminiszter legújabb engedélyt adott arra, hogy Herczeg Terecz, mint a fiu-meai „Mária Immakulata” leánynevelő intézet főnöknője részére könyörödmányok legyenek gyűjthetők. Tegnap sürgős körrendeletben értesíti a miniszter Hajdumegye és Debreczen törvényhatóságait, hogy ez engedélyt visszavonta. Hogy miért, azt nem mondja a miniszter.

Brutális rendőrbiztos.

Ma egy hete Gulyás József, Hodos Imre és többek békésen mulattak egyik nánási korcsmában. Ez szemet szurt az ottani rendőrbiztosnak. Három rendőr kíséretében s az elbocsátott volt rendőrbiztos társaságában azonnal a helyszínen termett s ott minden alapos ok nélkül fent nevezetteket megtámadta s beakarta kíséreni. — Az illetők azonban a basáskodó biztos urnak nem levén hajlandók a teret átengedni, — a rendőrökkel neki rontott a csendesen mulató polgároknak, kiadta a parancsot: „Vágjátok, verjétek agyon őket!” A rendőrök kardjukat használván s fenti két szegény

ember pár pillanat alatt darabolva, eszméletlenül rogyott össze. De ez még nem volt elég. A tehetetlen összevagdalt embereket guzsba kötötték, taligára tették s a város házához hurcolták, a hol szemtanuk, — városi hivatalnokok-szeme láttára, az eszméletlen embereket lelőtték a földre és ott összerugdaltak s rájuk gázoltak, végre pedig orvosi vizsgálat nélkül bezárták őket egy piszkos börtönbe s rájuk sem nyitották másnap reggel az ajtót. Különösen Gulyás József annyira össze van törve, hogy nagyon soká fog felépülni. Ezen esetet egy szemtanu elpanaszolta a poigármesternek s most érdeklődéssel várják a nánásiak, hogy vajon a közönség megkapja-e már valahára az oly régen kért elégtételt.

Dr. Boldisár Kálmán

Rákóczirol és a kuruczokról írott könyve lapunk kiadóhivatalában 30 fillérért kapható. Kapható lapunk összes kihordónál, a tözsdékben és könyvkereskedésekben.

Popper Dávidné

okleveles szülésznő lakása Debreczen, Hatvan utca 31 sz. az udvarban.

Igyunk

Avasujfalusi Oroszlán természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fill. Kapható kizárólag a Schwarcz-féle dohánytözsdében, Piacz-u. 29.

A főiskolai ifjuság zarándokutja.

Felhívás Debreczen város hazafias polgáraihoz!

Debreczen város hazafias polgárai hallottatok főiskolánk s akadémiai ifjuságának határozatát, melyet szent lelkesedéstől, s honérzeimből lángra gyújtva vezérelve hozott; olvastatok, hogy kifejezést adandó hazafias érzésének, elzarándokol a szegedi Kossuth szoborhoz, melyről a vakmerő katonai zsarnoki önkény letépte az egyszerű magyar fiuk honszeretet virágaiból font koszoruját, elzarándokol Kossuth apánk szobrához, mely az előtte most is legdrágább magyarnak és legszentebb nemzeti erelmének megtestesítője!

Elzarándokol a szoborhoz s leteszi rá koszoruját!

Ohajtanók azonban, hogy ez a koszorú ne csak az akadémiai ifjuság koszoruja legyen, hanem szőjjenek ahhoz Debreczen polgárai is babérleveleket!

Adakozzatok e koszorú költségének fedezésére, hogy mennél szebb, méltóbb lehessen az a nagy magyar szobrához és a legmagyarabb városhoz Debreczenhez!

Egyszersmind kérünk benneteket, hogy midőn szerdán reggel 8 órakor a collegium előtti térről elindul lelkes honszerelemtől vezérelt ifjú csapatunk, jelenjétek meg minél számosabban, hogy hazafias érzelmetől dobogó szíveteknek minden melegével s áldás kívánásával bocsássátok utnak az ifju sereget, hogy elvihesse üdvözlőketek a honszerelmeleknek fényes bizonyágát!

(A koszorú költségének fedezésére szives adományokat kedd délig vagy e lap szerkesztőségéhez vagy pedig a főiskola szeniori hivatalba küldjétek!)

Hazafias üdvözléssel:

Debreczen, 1903. okt. 18.

Harsányi Pál szenior, Baja Mihály,
Erdi Károly, H. Kiss Pál és
Tóth Endre
rendező bizottsági tagok.

A felhívásnak már eddig is meg volt a kívánt eredménye, amit bizonyít a városi közigazgatási kiadóhivatal és a nagy iroda személyzetének következő levele:

Kedves barátaink! Hazafias érzületől áthatott mozgalmatokat örömmel vettük tudomásul. Örvendünk, hogy a debreczeni ev. ref. főiskola minden hazafias eszméért rajongó ifjusága a budapesti egyetemi hallgatók nemes példáját követve, Szegedre zarándokol. Szegedre, hogy halhatatlan emlékü nagy hazánk fia Kossuth Lajos atyán-szobrara koszorút helyezzen, hogy a megsértett kegyeletnek elégtételt szerezzen. Eme hazafias fellángolásotok támogatásához Debreczen sz. kir. város közig. kiadóhivatala és a nagy iroda személyzete fillérjeivel hozzájárulni kíván, hogy a leteendő koszorú egy levélkéje igazolja hazafias érzésüket. Ide csatolva küldünk 8 kor. 50 fillér összeget, amit szívesen fogadni méltóztatatok. Isten vevéreljen utatokon! Hirdessétek ott a nagy Halhatatlan ércszobor előtt, hogy a magyarok vagyunk! Hazafias üdvözléssel: Debreczen sz. kir. város közigazgatási kiadó hivatala és a nagy iroda személyzete nevében: Raics Gyula h. városi kiadó.

A hazafias adományért ezuton mond köszönetet Harsányi Pál főiskolai szenior. Hisszük, hogy a hazafias, nemes példát sokan fogják követni.

Sport.

A 7-ik huszárezred löversenye. A 7-ik Vilmos-huszárezred tegnap délután löversenyt rendezett a Lovaregylet pályáján. Díszes közönség nézte végig a versenyeket melyeknek részletes eredménye következő:

I. Gátverseny: 1. gr. Stahremberg „Bieth”-ja; 2. Chernel „Herzdam”-ja; 3. br. Podmanitzky „Graciana”-ja.

II. Tiszti szolgálati lovak akadályversenye: 1. Edlinger hdgy „Csikós”-a; 2. Monasteriotti „Scylia”-ja; 3. Straznyicky „Szilas”-a.

III. Félvérek akadályversenye: 1. Chernel „Peqi”-je; 2. Fomta „Curieuse”-e.

IV. Huszárok vadászversenye. Első IV., második az V-ik, harmadik a II. száz d.

V. Tiszti szolgálati lovak versenye: 1. báró Podmaniczky „Palócz”-a; 2. Radstadt; 3. Tarcsay főhadnagy „Bányamester”-je.

VI. Altisztek versenye. Első a VI., második az V., harmadik a II. század altisztjei.

VII. Nagy akadályverseny. 1. br. Berg „Barkáról”-ja; 2. Paken; 3. br. Podmanicky „Orvvadász”-a.

A versenyek déli egy órától délután félőtig tartottak.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen” távirati tudósítása.

Okt. 19.

Készáru 2 $\frac{1}{2}$ -el olcsóbb.

Buza okt. 7.56—7.57 1904. ápr. 7.70—7.71
Rozs okt. 5.34—5.35. 1904. ápr. 6.22—6.24
Tengeri májusi 6.45—6.47
Zab októb. 5.41—5.42 1904. ápr. 5.64—5.66

A debreczeni öreg bakák koszorúja.

(A Szabadságszobor megkoszorúzása.)

Okt. 19.

A debreczeni 39. gyalogezred három nappal ezelőtt katonái a szegedi bajtársaik példáját akarták követni. Elhatározták, hogy megkoszorúzzák az Emlékkertben levő Szabadságszobrot. Hazafias tervüket, melynek véghezvitelét szombat este 6 és 7 óra között akarták megvalósítani, megakadályozta az ezredparancsnokság, mely egy katonára besugása, arulása folytán értesült az egész tervről és így természetesen mindent elkövetett, hogy a koszorúzás elmaradjon, ami sikerült is.

Nyugodtan, szenvedélyesség nélkül, a legnagyobb tárgyilagossággal bíraljuk meg a hazafias katonáknak eme véghez nem vitt cselekedetét, valamint azt is, hogy a polgári hatóság teljesen illetéktelenül, jogtalanul beleavatkozott ebbe a dologba és eljárásával milyen megsértette a hazafias kegyeletet.

Az öreg bakák hazafias érzésüknek akarták kifejezést adni, mikor a Szabadságszobor megkoszorúzását elhatározták. A hazaszeretetet semmiféle regliama ki nem irthatja azokból a derék katonákból, kiket a katonai gőg, az önkény törvénytelenül visszatartott. Meltán fognatja el őket elkéserves a hadügyi vezetőség eme törvénytelenlése miatt.

Az amit azok a szegény bakák akartak tenni, csak azt bizonyította volna, hogy a nyers erőszaknak engedtek ugyan, türnek meg három hónapig, mert hiszen a magyar hazáért, annak zengzetes nyelvűért teszik ezt és egyúttal bizonyítani akarták azt is, hogy el bennük a hazaszeretet, lelkesülnek a hazafias eszményekért.

A katonai vezetőség fél a politikától. Nos hat az öreg bakák nem politizálnak, a politikát a hadvezetőség vitte be a kaszárnya falai közé, azzal, hogy kiakarja a katonákból ölni a hazafias érzést.

A debreczeni katonák ezt dokumentálni akarták, hogy ez nem sikerül a hadvezetőségnek. A szándék megvolt, de nem vihették véghez. Arulójuk akad; egy magyar ember, bajtársuk volt az arulójuk.

Az ezredparancsnokság megrémült a hír hallatára. Megindult a szigorú vizsgálat. Az ezredparancsnokság felfogása szerint a katonák ezen ténykedése politizálás és a katonai törvényekbe ütközik. Természetes tehát, hogy a szegény magyar fiuknak bünhődniök kell. Ki is derítették, hogy egy Biró nevű hazafias érzelmű tizedes biztatta őket legjobban és azt a derék katonát nyomban börtönbe is vetették.

Az ezredes a kihallgatások után szombat d. u. 5 órakor felkereste Boczkó Sámuel főkapitányt és arra kérte, hogy a katonák által készített koszorút és zászlót az olajútó korcsmából — ahol elhelyezték — koboztassa el, hogy a katonák tervüket végre ne hajthassák.

A főkapitány ahelyett, hogy megtagadta volna ezt a kerést, mert hiszen nem volt oka a beavatkozásra, nyomban teljesítette is.

Azonnal írásbeli rendeletet küldött az I. ker. kapitánysághoz, hogy a zászló és koszorú elkobzandó. Nagy Imre polgári biztos egy rendőrrel a korcsmába ment, házkutatást tartott, de sem a koszorút, sem a zászlót nem találta meg.

Ezzel a tényével a főkapitány túllépte hatáskörét. Nem volt joga ebbe az ügybe beleavatkozni, annál kevésbé elren-

delni a koszorú elkobzását, de legkevésbé azt a törvénybe ütköző cselekedetet elkövetni, hogy házkutatást rendeljenek el.

Az ezredesnek ha szüksége volt a zászlóra és koszorúra, hozatta volna elő azokkal a bakákkal, kik azt állítólag oda-rejtették.

A rendőrségnek nem volt joga semmiféle lépést ez irányban megtenni és indokolatlanul a katonaság szolgálatába állani.

A főkapitánynak kötelessége lett volna: határozottan megtagadni és visszautasítani a vezredes kívánságát, de ezt nem tette, túllépte a hatáskörét, hivatalos hatalmával visszaélt akkor, mikor egy bekés adófizető polgárnál házkutatást tartatott, amihez nem volt joga.

A koszorúzás elmaradt, de a koszorú minden fáradozás és buzgókodás dacára nem került elő. Eddig még csak egy katonát fogságban hazafias érzéséért, de lehet, hogy több bajtárs követi és szenvedni fog hazaszeretetéért.

Az erőszakosan elfojtott hazafias tervről különben tudósítónk a legilletékesebb helyről szerzett adatai alapján a következőket írja:

A debreczeni 39. gy.-ezred három nappal ezelőtt katonái megadással türtek, hogy a törvény ellenére visszatartották őket.

Mikor a derék szegedi bakák hazafias tünetésének híre Debreczenbe érkezett, a 39. ik es. és királyi gyalogezred harmadik évüket kiszolgált, de visszatartott katonái körében nagy viszhangra talált a bajtársak dicső cselekedete.

Mintegy 30 katonát végből estenkint össze is gyűjt az Olajútó korcsmában, hol Nánási építőmester hazafias, gyűjtő beszédet tartott és felhívta őket, gyűjtsenek koszorúra.

Hogy a terv végrehajtása biztosabb legyen, a bakák érintkezésbe léptek a főiskolai ifjúság vezetőivel, a kik kellő segédkezet nyújthattak volna a kivételhez, főleg azért, mert a Szabadságszobor éppen a főiskolai épület előtt fekszik. Az ifjúság nehány tagja fenn is tartotta ezt az érintkezést és a bakák meg a diákok hosszabb idő óta minden este találkoztak az Olajútó korcsmában.

A múlt héten összegyűlt a pénz is s a bakák megrendeltek egy hatalmas babékoskoszorút ezzel a felirással: **„A dicsőség teljes magyar szabadságharc emlékére — a debreczeni 39-ik gyalogezred visszatartott bakái”**.

Ugy volt, hogy a koszorúzás szombat este 6 és 7 óra között történik meg. Az is el volt rendezve, hogy az öreg bakák lassankint szállingóznak az Emlékkertbe, melynek őrségét az aktus lefolyása alatt diákok fogják alkotni. Péntek este azonban, egyik baka elárulta az egész tervet Wolf Janos kapitánynak. A kapitány azonnal jelentést tett ezredparancsnokának s hosszas faggatás után felderítette az aruló katoná előadása nyomán az egész tervet.

Az ezredparancsnokság azonban nem elégedett meg azzal, hogy a tervet felfedezte. Félt attól, hogy a katonák nevében a főiskolai ifjúság fogja megkoszorúzni a szobrot. Ezért Vogel ezredparancsnok és Wolff százados elmentek dr. Erdős József főiskolai rektorhoz, a kivel hosszabb ideig érintkeztek a tárgyban.

Az ezredes megismertette Erdős igazgatóval a tervet és a főiskolai ifjúságnak abban való szerepét. Kérte aztán az igazgatót, hogy beszéljen az ifjúsággal, hogyha a koszorú birtokában van, ne helyezze el, mert az öreg bakák helyzetét súlyosbítaná ezzel a tétellel.

A rektor azonban röviden ennyit felelt: — A főiskolai ifjúság a főiskola falain

kívül akkor és úgy ad kifejezést hazafias érzelmeinek, a mikor és ahogyan neki tetszik.

Amire az ezredes megjegyezte, hogy ilyformán, ha súlyosabb kimenetele lesz az ügynek, ő nem felel semmiért.

De ezzel nem érte be Vogel ezredes. A koszorút akarta mindenáron megszerezni és evégből a rendőrség nyújtott neki segédkezet.

A koszorú még így sem került elő. A vizsgálat folyamán egy Biró nevű tizedest le tartóztattak.

Katonai forrásunk, tudósítónk előtt azt a kijelentést tette, hogy Birón kívül legfeljebb még 2-3 ember kerül börtönbe, a többieknek nem lesz bántódásuk.

Ezzel szemben mi azt követeljük, hogy a hazafias érzelmű Biró tizedest is bocsássák azonnal szabadlábra, nemhogy még 2-3 jó érzésű, lelkes bakát fogságra vessenek.

A katonai vezetőség ténykedése, melylyel a visszatartott katonákat hazafias cselekedetükben meggátolta, élénk beszéd tárgyat képezte és megütközést keltett városzerte. Különösen az ifjúság tárgyalta felháborodással az esetet és ennek a következménye volt az a tüntetés, melyet az ifjúság tegnap este Vogel ezredes és a koszorúzás tényéről öt értesítő Wolf főkapitány lakása előtt rendezett.

Az ifjúság, kikhez sokan csatlakoztak este 6 órakor Vogel ezredes Hatvan-utcai lakása elé vonult. Ezt megelőzőleg Erdei Károly theologus beszédet intézett az ifjúsághoz, élesen elítélve Vogel ezredes eljárását, valamint Wolf kapitány ténykedését, ki itt nálunk családja miatt magyar érzelműnek mutatja magát, de hogy a felsőbb katonai hatóság kegyeit megnyerje, folyton a magyarság ellen cselekszik, gyűlöli a magyarokat.

Az ifjúság amintegy ezer főre felszaporodott közönséggel ezután az ezredes lakása elé vonult u. közben hazafias dalokat énekelve.

Az ezredes lakása előtt fülsiketítő abczugolásb, törtek ki. A tömeg annyira izgatott állapotban volt, hogy nagy erőfeszítésbe került a vezetőknek az ezredes lakásának megostromlását elhárítani.

Az ezredes lakása elől a kollégium elé majd Wolf kapitány Csapó utcái lakása elé indultak. Wolf lakását komoly veszély fenyegette, de a vezetők figyelmeztetése és az a hír, hogy Wolf házában egy sz. kasz katonaság van elrejtve, — meggátolt minden komolyabb veszedelmet.

A parancsnokság különben tegnap senkinek sem adott kimaradási engedélyt, különösen pedig az öreg bakákra ügyelnek fei szigorúan, nehogy a kaszárnyából távozhassanak.

CSARNOK.

Leányálmok.

Írta: **Horkay Elemér.** (8)

Nos arra, hogy De Ryon vagy hasonló unalmas fráter legyek, igazán még tulságosan jó vagyok. De van egy eszmém. Pompás gondolat. Ezt a rátartó menyecskét a maga fegyverével kell legyőzni. Údvarolni fogok a leányának, neki pedig jó barátja leszek. Meglássuk, hogy melyikünk unja meg hamarabb . . .

Erre a gondolatra aztán hirtelen jó kedve támadt. Melegen megszorította Etának a karjába fűzött karját s lágy, szelíd hangon kérdezte:

— Eta nagysám miért olyan hallgatag?

— Maga nem beszélt, nekem nem volt mit mondanom.

— Tudja Etuska — mondta a főhadnagy — hogy mivel gyanúsít engem a mamája? Azt állítja, hogy én magát bolondítottam, hogy maga szerelmes belém! Ugy-e nem igaz?

A kis leányra olyan váratlan, meglepő volt mindez, hogy szinte kétségbeesetten, segítséget keresve tekintett körül. A szíve hangosan dobogott, torkát összeszorította valami láthatatlan kéz, aztán hirtelen könyes szemekkel, a sirástól elcsukló hangon zokogta:

— Árpád! . . .

A meggyötört, szerelmes szív felháborodása volt ez, telve azzal a boldogsággal, a szebb jövő reményével s azzal a sejtéssel, mely a fiatal, szerelmes leányok szívét oly lágygyá teszi.

Méray elragadónak találta e pillanatban a leányt s valami hirtelen impressiónak engedve, ajkaihoz nyomta a leány reimegő, hóhérr kezét s szinte lihegve sutogta:

— Angyal!

Tardosné elgondolkozva simitotta végig gyermeke fejét, s maga sem tudta tán miért hirtelen elérzékenyedett.

Néhány könnyesepp gördült végig az arcán s a győzőnek azzal a bizonyos fölényes részvétellel, melyet a legyőzötttel szemben érezni szokott, mondta:

— Szegény gyermekem!

A lóversenyt követő napon Tardosné sajnátságos nyugtalansággal tekintett a kandallón álló oszlopos órára.

Valami különös izgalom lepte meg a különben higgadt gondolkozású, szinte cinikus asszonyt, akit eddigi sikerei, melyeket a férfakkal szemben aratott, oly biztos fellépésüvé tették, hogy azt hitte, nincs mit tartania esetleges „kísértések”-től.

Legkevésbé sem volt azokból a prüd asszonyokból való, kik magukra veszik a tisztesség szürke köpönyegét, melyet minden közeledő férfinak, már mértőldekről a személe tartanak s ennek fodraiba rejtőzködve, kellemes szórakozásá devalválják a szerelmet, minden kockázatot nélkül.

Legfeljebb akkor bámulnak csalódottan, ha a láthatáron megjelent férfi, elriasztva a szürke köpöny komor színétől, odébb áll; ilyenkor sajnálkozva tekintenek arra a simán maradt „paládum”-ra s szinte olyan megbánás felét é eznek, hogy olyan kétségbeesetten gyüretlen maradt a szürkeköpönyeg.

Tardosné eszes asszony volt. Daczára annak, hogy már felnőtt leánya volt, kora özvegyesre jutva, inkább olyan fiatalabb barátnőjének tartotta Etát, mint leányának s eszébe sem jutott, hogy talán visszavonult, elszigetelt életet éljen. Eleinte a báltermek retteggett Pompadourja volt, aki az egész terem fiatalosát lázba ejtette szépségével s könyörtelenségével egyaránt, mert a mily hiu volt és büszke arra, hogy ő köréje se reglik a férfiak színejava, oly hideg volt a modora, anélkül, hogy banálsan, női tisztességével védekeztek.

Kellemes szórakoztatónak találta a flirtet, de alig akadt ember, ki Tardosné kegyeivel dicsekedhetett volna.

Folyt. köv.)

SZINLAP.

Ma hétfőn

Éjjeli menedékhely.

Jelenetek a mélységből.

4 felv.

Holnap kedden

Denise.

1847—1903 sz.

Árverési hirdetmény.

A magyarországi vallásalap tulajdonát képező Hajdumegye Püspökladány községben fekvő uradalmi nagy vendégfogadó épület 1904 évi január 1-től 1909 évi december 31-ig terjedő 6 évre **1. évi november hó 12-én d. e. 11 órakor** a püspökladányi közalap felügyelőség hivatalos helviségében nyilvános szóbeli versenytárgyalás útján haszonbérbe fog adadni.

Versenyzők kötelesek az árverés megkezdése előtt 400 kor. bánatpénzt akár készpénzben, akár óvadékképes értékpapirban letenni. Versenyzők között a szabad választási jogot az uradalom magának fentartja.

A haszonbérleti feltételek a p. ladányi gazd. felügyelőségnél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A p. ladányi kir. közalap. gazdasági felügyelőség.

Szőlőtermelők figyelmébe.

Van szerencsém a n. é. szőlősgazdák b. figyelmébe ajánlani saját új gyártmányu vasszerkezetű, felülnyomó és kifűnő minőségű

borsajtóimat,

melyek háromszoros attétellel és fatányérok-kal vannak ellátva és bármily eddigi gyártmányu sajtónál nagyobb erőt fejtenek ki. Nincs a közepén csavar s így a törköly egy darabban kivehető. ezáltal nagy munka és idő megtakarítás áll elő. Ajánlom továbbá saját gyártmányu

szőlőzúzóimat,

melynek minőségéért és szakszerű készítéséért jótállást vállalok. Mindezen előnyök dacára **rendkívül olcsó árban** árusítom ezeket és kérem meggyőződés végett a **Deák Ferencz utcza 22 sz. a.** nagy raktáramat megtekinteni.

Mély tisztelettel

Preizler Mór

műlakatos és gépműhelye.

Egy jó csésze tea kedvelők, kérjétek mindenütt a világ legjobb és legfinomabb teáját

Indra tea

Melange a legfinomabb China, India és Ceylon ól. Valódi csak eredeti csomagban. Raktárak a felragaszokon láthatók.

Főraktár Debreczenben **Kontsek Gézánál.**

PEKAREK ^{FELE} CHINA és CEYLON TEA

minőségénél fogva, bármely más teával nem pótolható, miután finomsága, ereje és zamata a régen bevált keverési módszer által felülmulhatatlan marad. Senkise mulasszon el egy kísérletet megtenni. Csak eredeti csomagokban kapható minden finomabb drogulista, fűszer és csemege kereskedésben.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utócai

Debrecen, kistemplom bazár.

Az őszi idényre raktárra érkeztek óriási választékban

női divatkelme ujdonságok

Francia flanel, Francia velezek. Különlegességek selyem áruban.

Szabott árak. Előzékeny kiszolgálás. (1)

Új tűzifa raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a **gyermekmenház mellett, a lóvasút telepén**

új tűzifa raktárt

rendeztem be, ahol állandóan a legjobb minőségű tűzifát árusítom.

A pontos ővezésért felelősséget vállalok.

Ugyanott vágott tűzifa is minden időben jutányosan kapható.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, tisztelettel

Özv. Pollák Edéné.

Tengeri csutkát

már lemorzsoltság állapotban

veszek egész kocsis rakományokban.

Ungár Adolf

Kassa.

Ügynökök, kik ezen cikk vételével foglalkozni akarnak, fölvételnek.

Boros Testvérek

nőidivat aruházaba remek őszi divatkelmek és téli cikkek óriási választékban megérkeztek. Meglehető olcsó árak.

80 kat. holdas igen

jó talaju tanyás birtok eladó a sámsoni országot mellett. Értekezhetni Debreczeni Jenő légszeszgyár igazgatóval.

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy

Eislerné Kohn Róza urnő vezetése alatt álló elsőrendű női ruha varrótermemben

Costümök, felöltők, alkalmi és utcai toilettek a leg-
ujabb modellek után mérsékelt árak mellett
készülnek.

Tisztelettel **EISLER M. E.** Debreczen, Simonyi utca városi bérház.

Raktár nőruha szövetek
és selymekben

Szenásy Gyula és Szenásy, Hoffmann és Társa

Budapesti
nagykereskedőtől.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoriuma a »Kigyó«-hoz
Debreczenben, Fötér 31. sz.

Ajánlja a következő, közkedveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème

arczsépitő s bőrápoló kenőcsét, mely teljesen ártalmatlan,
nem zsiroz, tehát nappal is használható s az arcznak üde-
séget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztí-
tja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczvörös-
ség, májfolt, sömör, szeplő s egyéb bőrtisztatlanságnál.

— 1 tégely Harmat crème ára 1 korona. —

A kréméhez használandó pouder, a

Harmat-arcpor,

mely az arcznak üde, ifju színt kölcsönöz; három féle szín-
ben kapható u. m. fehér, rózsás s crème színben. Kitűnő
illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik
minden más készítménnyel. — Jól tapad és igen jól fed.

Próbadoz ára 50 fillér Nagyobb doboz 1 és 2 korona.

A Mollitergin

a legkiválóbb arc s különösen kéz-bőrápoló folyadék, mely
a bőrnek selyemszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot
kölcsönöz. Fehériti az arc- s kéz-bőrt. Teljesen ártalmatlan.
Nem zsiros s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és
rögtöni! Napégette vagy szélkifujta kezeket vagy arczbőrt a
legrövidebb idő alatt üdév, finommá tesz. Megbaruult keze-
ket, eldurvult kéz-bőrt fehérré, puhává változtat.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.

Mihalovits J. gyógyszeriára a Kigyó-hoz Debreczenben.

Dr. Borsos-féle Növényi Hajszesz.

Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a haj-
végek megtörését s megóvja a fejbőr-betegségektől. Illata kel-
lemes. Hatása biztos. Használata egyszerű. Nem zsiroz, nem
piszkítja a fehéreneműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a
hajnövést!

— 1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona. —

Dr. Borsos-féle Növényi Hajkenőcs.

Azok részére, kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a
kenőcsnek barátai, készült ugyanolyan ható anyagból s ugyan
olyan kiváló hatású hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz
Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!

— 1 tégely Hajkenőcs ára 1 korona. —

A Mihalovits-féle

Iztelen Csukamájolaj

teljesen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem
okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik.

A Mihalovits féle

China-bor.

China-vas-bor.

Condurangó-bor.

Pepsin-bor

1 üveg ára

1 kor. 60 fill.

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborok, me-
lyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű
készítménnyel.

Ószi és
téli ruhák

tisztítását

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

ruhafestő és tisztító intézete

DEBRECZEN

Széchenyi utca 42.

Férfi ruhákat szakember
javítja és vasalja.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostáваи szemben.